

TIN BUỒN: Ca sĩ Hà Thanh vừa qua đời

2 January 2014

Thêm một tin buồn cho đại gia đình nghệ sĩ hải ngoại: Ca Sĩ Hà Thanh, Tiếng Hát của Miền Thần Kinh, đã qua đời lúc 7g27 đêm 1-1-2014 tại thành phố Boston, tiểu bang Massachusetts sau một thời gian bị ung thư máu.

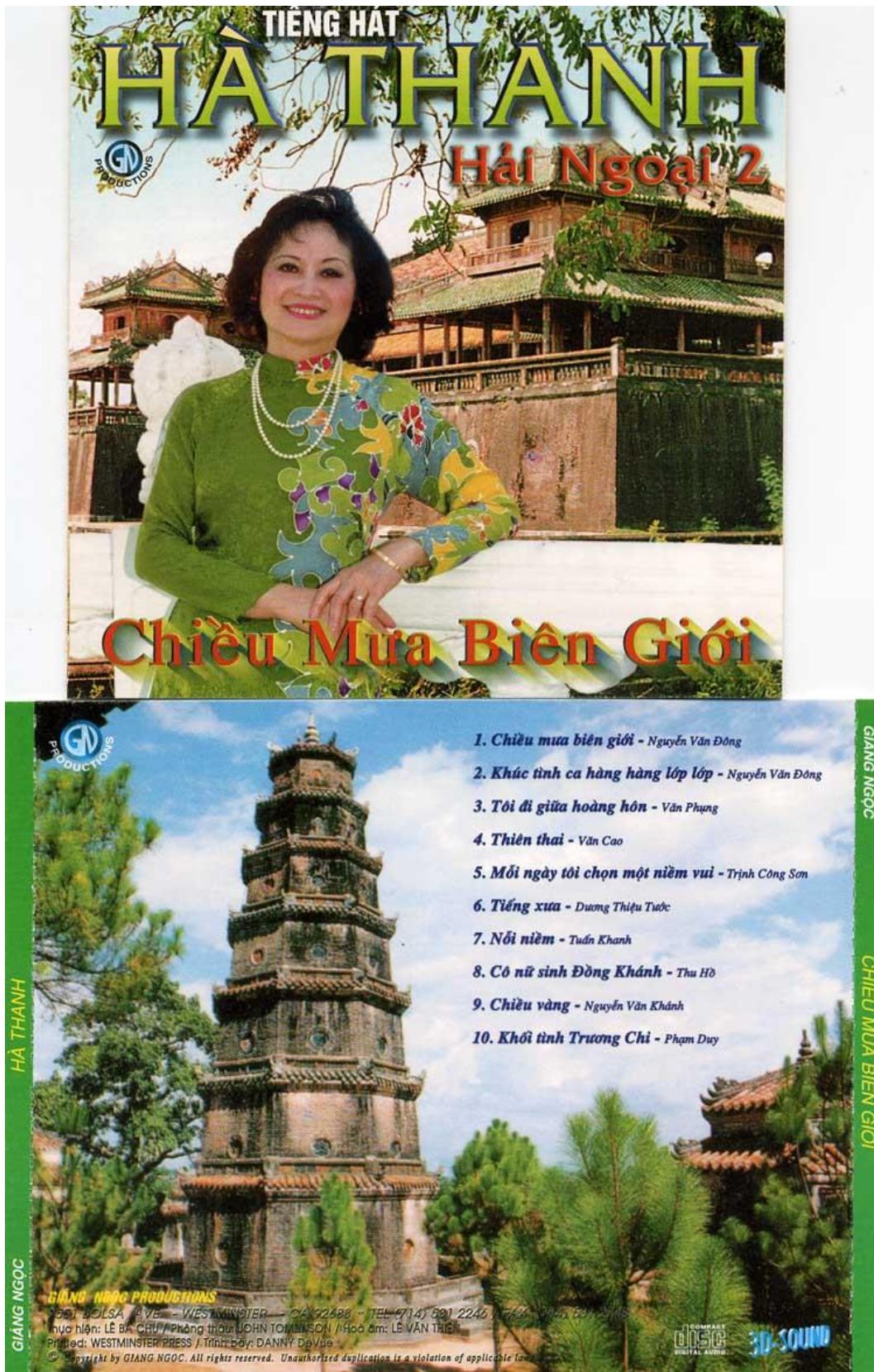
Hà Thanh tên thật là **Trần Thị Lục Hà**, sinh ở Liễu Cốc Hạ, huyện [Hương Trà](#), [Thừa Thiên Huế](#). Bà là con thứ tư trong một gia đình gia giáo có mười anh chị em mà không một người nào đi theo con đường văn nghệ, ngoài một người anh tỏ ra khuyến khích bà khi nhận thấy cô em mình có biệt tài ca hát. Là một người theo [đạo Phật](#), ngày nhỏ Lục Hà theo học [Trường Nữ Trung học Đồng Khánh](#) và đã hát trong chương trình *Tiếng Nói Học Sinh Quốc Học – Đồng Khánh* trên [Đài phát thanh Huế](#).

Năm [1955](#), trong cuộc tuyển lựa ca sĩ do Đài phát thanh Huế tổ chức, Lục Hà khi đó mới 16 tuổi tham dự. Lục Hà đạt giải nhất với sáu nhạc phẩm rất khó, trong đó có bài *Dòng sông xanh*, và tên bài hát đó đã trở thành nghệ danh của cô: Hà Thanh. Hà Thanh tiếp tục học và có đi hát cho Đài phát thanh Huế.

Năm [1963](#), trong chuyến vào thăm [Sài Gòn](#), Hà Thanh đã được các trung tâm đĩa nhạc Continental, Tân Thanh, Sóng Nhạc, Asia, Việt Nam mời thu thanh nhiều nhạc phẩm. Năm [1965](#), Hà Thanh chính thức gia nhập sinh hoạt ca nhạc ở Sài Gòn. Bà trở thành một trong những giọng ca hàng đầu của Sài Gòn khi đó. Vào giữa [tháng niên 1960](#), tiếng hát Hà Thanh thường xuyên hiện diện trên các Đài phát thanh Sài Gòn, Quân Đội, Tự Do, trong các chương trình Đại nhạc hội... Bà rất nổi tiếng với những nhạc phẩm của nhạc sĩ [Nguyễn Văn Đông](#) như *Hàng hàng lớp lớp*, *Chiều mưa biên giới*... Trong giới văn nghệ Sài Gòn trước [1975](#), có nhiều người yêu thích Hà Thanh. Nhà thơ [Bùi Giáng](#) từng làm nhiều thơ và viết sách ca ngợi nhan sắc của bà. Nhà văn [Mai Thảo](#) là một người rất si mê Hà Thanh, ông đã từng từ Sài Gòn ra Huế để xin cưới Hà Thanh. Năm [1970](#), Hà Thanh kết hôn với Trung tá Bùi Thế Dung của [Bình chủng Thiết Giáp](#). Năm [1972](#), hai người có một con gái là Kim Huyền.

Sau năm [1975](#), Bùi Thế Dung phải đi cải tạo. Năm [1984](#) Hà Thanh cùng con gái được gia đình bảo lãnh sang định cư tại miền Đông [Hoa Kỳ](#). Năm [1990](#) vợ chồng Hà Thanh sum họp nhưng tan vỡ hai năm sau đó. Tại [hải ngoại](#), Hà Thanh không trình diễn thường xuyên và có ghi âm một số CD.

Ca sĩ Hà Thanh hát ngày 2 tháng 1 năm 2014 tại [Boston](#), [Hoa Kỳ](#)

HÀ THANH & HOA XUÂN CỦA PHẠM DUY

<http://www.youtube.com/watch?v=nad00BY6PEM>

HÀ THANH & ĐÊM TÀN BẾN NGỰ CỦA DƯƠNG THIỆU TƯỚC

<http://www.youtube.com/watch?v=6Hou53aJN2M&feature=related>

HÀ THANH & TÀ ÁO TÍM CỦA HOÀNG NGUYỄN

<http://www.youtube.com/watch?v=bFbt5gPW9No&feature=related>

HÀ THANH & GIỌT MƯA THU CỦA ĐĂNG THẾ PHONG

http://www.youtube.com/watch?v=L_7xL4QgXIM&feature=related

Hà Thanh, Tiếng Hát Hoa Đào

Posted on [March 20, 2013](#) by [hoanglanchi](#)

Khi tôi bước vào ngưỡng cửa trung học, một loạt các ca sĩ có chữ “Thanh” phủ đầy làn sóng thu thanh, phương tiện duy nhất thời đó. *Thái Thanh, Lệ Thanh, Hà Thanh, Thanh Thúy...* Với tôi, *Hà Thanh* có một vị trí đặc biệt và cũng với tôi, tiếng hát ấy là “*tiếng hát hoa đào*”.

Hoa đào ướm sắc hồng và tươi thắm, một vẻ đẹp dằm thắm, hiền dịu và nồng ấm như bếp lửa quê nhà. Làn hơi dài phong phú nhưng Hà không “lạnh lạnh” để làm người nghe phải có chút se mình. Ngược lại cái phong phú đó làm cho Hà có sự “lồng lộng”. Hãy nghe Hà trong *Mấy Dặm Sơn Khê*, đúng là một giải hoa đào tươi thắm đang lồng lộng trời cao. Nốt nhạc ở đây rất cao, Hà lên thoải mái không bị giọng mũi và cũng không bị rơi vào trường hợp “hụt hơi” hay bị “the the”.

Một ưu điểm khác của Hà mà không ai có, đó là sự sáng tạo trong cách “luyện láy”. Người may mắn đã được Hà sáng tạo khá nhiều là nhạc Nguyễn Văn Đông. Trong nhạc phẩm “*Hải Ngoại Thương Ca*”, Hà đã ngẫu hứng luyện chữ “giới” như một cành lụa đào uốn éo trước gió rồi lan tỏa ra xa.

Xin mời nghe trích đoạn HNTC qua hai tiếng hát: Hà Thanh trước và Lê Thu sau, sẽ dễ thấy cái “*lông lộng, mượt mà*” của Hà.

Trích đoạn 1, Hà luyện láy chữ “giới”, Lê Thu không có:

<https://dl.dropbox.com/u/89792831/Music/HaThanh/HaiNgoaiThuongCa1.mp3>

Trích đoạn 2, Hà luyện láy chữ “đồi núi” và ngân vang đoạn kết chữ “Xa xa”, còn Lê Thu rất “bằng”:

<https://dl.dropbox.com/u/89792831/Music/HaThanh/HaiNgoaiThuongCa2.mp3>

Khi được hỏi về sự luyện láy này, Hà nói rằng tự nhiên chị thích như vậy và lần đầu hát, chị e ngại sẽ bị nhạc sĩ Nguyễn Văn Đông “la” nhưng bất ngờ ông không “la” mà còn rất vui lòng.

Về phía Nguyễn Văn Đông, ông tâm sự rằng “*Tôi cho rằng Hà Thanh không chỉ hát mà còn sáng tạo trong khi hát. Hà Thanh đã tạo thêm những nốt luyện láy rất truyền cảm, rất mỹ thuật làm cho bài hát của tôi thêm thăng hoa, trong giai điệu cũng như trong lời ca. Tôi cho rằng khi hát cô Hà Thanh đã sống và cùng đồng điệu sẽ chia với tác giả khi trình bày một bản nhạc có tầm vóc nghệ thuật.*”

Ngoài ra, trong khi đa số các ca sĩ thành danh hay “điệu” thì Hà chưa bao giờ. Với Hà, hát là để đem nỗi lòng người nhạc sĩ đến với thính giả nên Hà trau chuốt, tỉ mỉ và sáng tạo nhưng không “điệu đả”. Sự tự nhiên đã đem đến cho giọng Hà một nét duyên dáng và không ai có thể bắt chước với một giọng hát tự nhiên.

Xuất thân từ Huế nhưng Hà vẫn hát những nhạc phẩm về Huế bằng giọng Bắc. Tất cả những ngọt ngào của nhụy đào, mượt mà của cánh đào đều được nâng niu trong “*Khúc Tình Ca Xứ Huế*” của Trần Hoàng Quân. Nghe Hà hát, có thể liên tưởng đến giọng sông Hương êm đềm lững lờ chảy. Cái “*đưa đẩy*” dòng nhạc, “*đưa đẩy*” lời nhạc trôi của Hà có thể thấy trong giọng sau này của Kim Anh nhưng Hà thuộc “Kim” và Kim Anh lại mang hơi hướng “Thô”. Có thể nói không ai hát *Khúc Tình Ca Xứ Huế* hay hơn Hà.

<https://dl.dropbox.com/u/89792831/Music/HaThanh/KhucTinhCaXuHue.mp3>

Một nhạc phẩm khác nổi tiếng của Phạm Duy và Thái Thanh “lảnh lót” đến rợn người thì Hà, dịu dàng đầm thắm như màu hoa đào. Xin nghe trích đoạn *Người Về*, đoạn điệp khúc với nốt nhạc khá cao qua hai tiếng hát (Hà Thanh, Thái Thanh), ta sẽ dễ thấy được cái nhẹ nhàng độc đáo của Hà:

“Con có hay chăng cha về”, đoạn này nốt nhạc cao, hãy nghe Thái Thanh *lảnh lảnh* trước và Hà *lông lộng* sau:

<https://dl.dropbox.com/u/89792831/Music/HaThanh/NguoiVe1.mp3>

“*Tiếng Xưa*” của Dương Thiệu Tước, một nhạc phẩm hay và nốt cao. Hãy nghe Hà Thanh và Thái Thanh trong một trích đoạn sẽ thấy cái ngọt ngào, mềm mại của Hà.

Trong khi Thái Thanh quá cao và “điệu” thì Hà tự nhiên Trong trích đoạn này, chúng tôi để Thái Thanh hát trước và Hà hát sau:

Tôi không có ý muốn so sánh ca sĩ này ca sĩ nọ. Với tôi, Thái Thanh có một vị trí riêng, Hà cũng thế. Tôi cũng yêu Thái Thanh, nhất là với “Tình Ca”. Tôi chỉ muốn trưng dẫn cùng một nhạc phẩm để chứng minh điều tôi muốn trình bày: giọng Hà khi xuống thì âm áp, khi lên thì *lồng lộng* chứ không *lạnh lạnh* và nét độc đáo nhất của Hà là sự luyện láy từng chữ. Ngôn ngữ Việt rất đặc sắc ở các dấu sắc huyền hỏi ngã. Trong Tiếng Xưa, Hà luyện láy “hương thu, ru tư” và đoạn cuối “Ai đó tri âm hững hờ” nghe ngọt ngào tha thiết và làm lòng ta rung động, điều mà Thái Thanh không diễn tả được.

<https://dl.dropbox.com/u/89792831/Music/HaThanh/TiengXua1.mp3>

Nhạc lính của Nguyễn Văn Đông, thật lạ lùng là không *lướt sóng* bởi một giọng nam nào mà lại là giọng Hà Thanh. Rất nhiều cựu quân nhân mỗi khi nghe lại *Khúc Tình Ca Hàng Hàng Lốp Lốp* hay *Máy Dặm Sơn Khê* với tiếng hát Hà Thanh đều nguyên vẹn xúc cảm của một thuở nào.

Nếu Thái Thanh đóng dấu ấn nhạc Phạm Duy, Thanh Lan với Nhật Trường thì Hà Thanh là với Nguyễn Văn Đông.

Tâm tình về tiếng hát này, nhạc sĩ Nguyễn Văn Đông kể với Hoàng Lan Chi năm 2007 [1]: “*Lần đầu tiên, tôi được gặp cô Hà Thanh là vào năm 1963 tại Đài Phát Thanh Sài Gòn ở số 3 đường Phan Đình Phùng ngày xưa, bây giờ là đường Nguyễn Đình Chiểu. Khi ấy, tôi là Trưởng Ban TIẾNG THỜI GIAN của Đài Sài Gòn với các ca sĩ như Lệ Thanh, Khánh Ngọc, Trần Văn Trạch, Minh Diệu, Mạnh Phát, Thu Hồ, Anh Ngọc v.v. Ngày đó cô Hà Thanh từ Huế vào Sài Gòn thăm người chị gái lập gia đình với một vị Đại tá đang làm việc ở Sài Gòn.*

Chính nhạc sĩ Mạnh Phát cho tôi biết về cô Hà Thanh nên tôi nhờ Mạnh Phát liên lạc mời cô Hà Thanh đến hát với Ban Tiếng Thời Gian. Đây là lần đầu tiên tôi được tận tai nghe tiếng hát Hà Thanh, hát nhạc sống và hát thật ngoài đời với ban nhạc của tôi, không nghe qua làn sóng phát thanh hay qua băng đĩa nhạc.

Điều này giúp cho tôi có cơ sở nhận định chính xác về giọng hát Hà Thanh. Tôi hiểu ngay đây là giọng ca thiên phú, kỹ thuật tốt, làn hơi diễm cảm tuyệt đẹp, là một vì sao trong những vì sao hiếm hoi ở đỉnh cao nghệ thuật nhưng chưa có cơ hội phát tiết hết hào quang của mình. Ngay sau đó, tôi có mời Hà Thanh thâu thanh cho Hãng đĩa Continental. Nếu tôi nhớ không lầm thì bản nhạc đầu tiên tôi trao cho Hà Thanh là bài VỀ MÁI NHÀ XƯA do tôi sáng tác. Lần đó, cô Hà Thanh hát thật tốt, toàn ban nhạc và Ban Giám Đốc Hãng Continental rất hài lòng, khen ngợi. Sau ngày đó, cô Hà Thanh từ già trở về lại Huế, trở về lại với Cố đô trầm mặc, tĩnh lặng, không sôi nổi như Thủ Đô Saigon, là cái nôi của âm nhạc thời bấy giờ.

<https://dl.dropbox.com/u/89792831/Music/HaThanh/VeMaiNhaXua.mp3>

Sau khi Hà Thanh trở về Huế, tôi có nhiều suy tư về giọng hát đặc biệt này. Tôi ví von, cho đây là vì sao còn bị che khuất, chưa tỏa hết ánh hào quang, vì chưa có hoàn cảnh thuận lợi để đăng quang, nếu phó mặc cho thời gian, cho định mệnh, có thể một ngày kia sẽ hối tiếc. Vì vậy tôi đem việc này ra bàn với Ban Giám Đốc Hãng đĩa Continental để mời cô Hà Thanh vào Sài Gòn cộng tác.

Chính tôi viết thư mời cô Hà Thanh vào Sài Gòn với những lý lẽ rất thuyết phục, rất văn nghệ, rất chân tình. Và cô Hà Thanh đã vào Sài Gòn sau khi đã tranh đấu gay go với gia đình bố mẹ, vốn giữ nề nếp cổ xưa của con người xứ Huế. Ngày đó Hà Thanh vào Sài Gòn, hoà nhập vào đời sống người Sài Gòn, vào nhịp đập âm nhạc Sài Gòn, vốn đứng đầu văn nghệ cả nước. Hà Thanh đi thu thanh cho Đài Sài Gòn, Đài Quân Đội và nhận được lời mời tới tập của các Hãng đĩa băng nhạc như Sóng nhạc, Việt Nam, Tân Thanh, Tứ Hải và hầu hết các Trung Tâm ở Thủ Đô Sài Gòn, chứ không phải chỉ riêng cho Hãng đĩa Continental và Sơn Ca của tôi.

Ngày đó, tiếng hát của con chim Sơn Ca đất Thần Kinh đã được vang thật xa, đi vào trái tim của hàng triệu người yêu mến tiếng hát Hà Thanh.

Cô Hà Thanh hát hầu hết các tác phẩm của tôi. Bài nào tôi cũng thích, cũng vừa ý, có lẽ vì vậy mà tôi không nghĩ đến chuyện viết bài đặc biệt cho riêng cô. Tôi nhớ lại một chuỗi những sáng tác trong thời bình lửa chiến tranh như Chiều Mưa Biên Giới, Sắc Hoa Mâu Nhỏ, Khúc Tình Ca Hàng Hàng Lốp Lốp, Mấy Dặm Sơn Khê, Lá Thư Người Lính Chiến, Phiên Gác Đêm Xuân, Anh Trước Tôi Sau, Lời Giã Biệt vân vân, đều rất hợp với tiếng hát Hà Thanh và cô hát rất thành công.

Tôi cho rằng Hà Thanh không chỉ hát mà còn sáng tạo trong khi hát. Hà Thanh đã tạo thêm những nốt luyến láy rất truyền cảm, rất mỹ thuật làm cho bài hát của tôi thêm thăng hoa, trong giai điệu cũng như trong lời ca. Tôi cho rằng khi hát cô Hà Thanh đã sống và cùng đồng điệu sẻ chia với tác giả khi trình bày một bản nhạc có tâm vóc nghệ thuật.

tôi cho rằng Hà Thanh có giọng hát thiên phú, cô hát rất thoải mái dễ dàng, không cầu kỳ, không cường điệu, không gò bó nhưng nó cuốn hút ta đi trong cái bình bông không gò ép đó. Tôi cảm ơn tiếng hát của Hà Thanh đã mang lại cho các bài hát của tôi thêm màu sắc, thêm thi vị, bay bổng. Trước khi đến với Hà Thanh, tôi cũng rất ngưỡng mộ tiếng hát của cô Thái Thanh, Lệ Thanh, Khánh Ngọc và nhiều người khác đã gieo khắp phương trời tiếng lòng của tôi, cũng như về sau này có thêm các cô học trò như Thanh Tuyền, Giao Linh đã giúp cho ông Thầy truyền tải đến trái tim người yêu nhạc.

Nhưng đặc biệt, tiếng hát Hà Thanh đã để lại trong tôi nhiều kỷ niệm tốt đẹp, bền bỉ tuy thời gian ngắn ngủi kể từ khi cô bỏ đi lấy chồng để tôi độc hành trên đường nghệ thuật. Sau biến cố 1975, tôi không còn dịp hợp tác với cô Hà Thanh như trước đây. Nhưng thỉnh thoảng tôi được nghe cô hát một sáng tác mới của tôi ở hải ngoại, tôi vẫn cảm thấy tiếng của cô vẫn đậm đà phong cách ngày xưa, vẫn một Hà Thanh diễn cảm, sang trọng, sáng tạo trong khi hát, mặc dù thời gian chia cách đã 40 năm qua.

Khi nghe nhạc sĩ Nguyễn Văn Đông tâm sự “Nhưng đặc biệt, tiếng hát Hà Thanh đã để lại trong tôi nhiều kỷ niệm tốt đẹp, bền bỉ tuy thời gian ngắn ngủi kể từ khi cô bỏ đi lấy chồng để tôi độc hành trên đường nghệ thuật”, chúng tôi vừa ngậm ngùi vừa tiếc nuối. Quả là một giọng hát khá đặc biệt.

Thế mà Hà vội lấy chồng và bỏ cuộc chơi.

Một cuộc chơi với hàng hàng lớp lớp những nhạc phẩm về lính, không ủy mị mà rất hào hùng với “Người đi giúp núi sông, hàng hàng lớp lớp chưa về, hàng hàng nối tiếp câu thề, gìn giữ quê hương”, với “Thấy hoa tàn rơi trên bóng súng, ngỡ rằng pháo tung

bay, ngò đầu hoa lá rơi”, với “Anh đến thăm áo anh mùi thuốc súng. Ngoài mưa khuya lê thê, qua ngàn chốn sơn Khê. Non nước ơi, hồn thiêng của núi sông, kết trong lòng thế hệ, nghìn sau nói nghìn xưa”.

Một cuộc chơi với những khúc tình ca xứ Huế tuyệt vời, chơi vui qua những nhịp cầu Trường Tiền, lững lờ với “biết ái tình ở giòng sông Hương”, ngơ ngẩn với chuông chùa Thiên Mụ...

Đã bao nhiêu năm Hà bỏ cuộc chơi để đắm mình trong Phật ca nơi xứ người. Hồi tưởng về quá khứ, với Mây Dặm Sơn Khê, Hà nói với Hoàng Lan Chi vào năm 2008: [2]

<https://dl.dropbox.com/u/89792831/Music/HaThanh/MayDamSonKhe.mp3>

Mùa xuân lại vừa trở về. Trong ngàn hoa đang phô sắc, triệu hương đang tỏa ngát, *Hoàng Lan Chi* viết bài này để tặng *Hà Thanh*, với muôn vạn yêu mến dành cho: **Tiếng Hát Hoa Đào**

Hoàng Lan Chi Xuân 2013

Vài nhạc phẩm chọn lọc qua tiếng hát hoa đào:

Chiều Mưa Biên Giới (Nguyễn Văn Đông):

https://dl.dropbox.com/u/89792831/Music/HaThanh/ChieuMuaBienGioi-HaThanh_36pk7_hq.mp3

Hải Ngoại Thương Ca (Nguyễn Văn Đông):

https://dl.dropbox.com/u/89792831/Music/HaThanh/HaiNgoaiThuongCaSTNnguyenVanDong_ryst-HaThanh.mp3

Khúc Tình Ca Xứ Huế (Trần Hoàng Quân):

<https://dl.dropbox.com/u/89792831/Music/HaThanh/KhucTinhCaXuHue.mp3>

Tiếng Xưa (Dương Thiệu Tước):

<https://dl.dropbox.com/u/89792831/Music/HaThanh/Tiengxua.mp3>

Chinh Phụ Ca (Phạm Duy)

<https://dl.dropbox.com/u/89792831/Music/HaThanh/ChinhPhuCa.mp3>

Một Bàn Tay:

<https://dl.dropbox.com/u/89792831/Music/HaThanh/MotBanTay.mp3>

Vợ Chồng Quê (hát chung với Duy Khánh)

<https://dl.dropbox.com/u/89792831/Music/HaThanh/VoChongQue.mp3>

[1] Đây là một trích đoạn trong một chương trình âm nhạc đặc biệt do Hoàng Lan Chi thu âm trực tiếp nhạc sĩ Nguyễn Văn Đông năm 2007. Mọi trích dịch xin ghi rõ Nguồn.

[2] Hoàng Lan Chi thu âm Hà Thanh năm 2008. Xin ghi rõ nguồn nếu sử dụng

Nguồn: <http://nguoiviettudoutah.org/2011/?p=45771>